

Временни мерки и обезпечителни мерки - Португалия

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница [pt](#) е била наскоро променена. Езикова версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи. Моля, имайте предвид, че версиите на следните езици [en](#) вече са преведени.

СЪДЪРЖАНИЕ

- 1 Какви са различните видове мерки?
- 2 При какви условия могат да бъдат постановени такива мерки?
 - 2.1 Производство
 - 2.2 Основни условия
- 3 Предмет и естество на тези мерки?
 - 3.1 Какви видове активи могат да бъдат обект на тези мерки?
 - 3.2 Какви са последиците от тези мерки?
 - 3.3 Каква е валидността на тези мерки?
- 4 Има ли възможност за обжалване на наложена мярка?

1 Какви са различните видове мерки?

Временните и обезпечителните мерки са видове мерки за защита, които могат да бъдат поискани пред съда в рамките на охранително производство. Временната защита на права обаче не е ограничена до охранителното производство, тъй като в португалската правна система са предвидени и други временни мерки за защитата на дадени правни положения, като например: а) временни мерки в хода на производства за поставяне под пълно или ограничено запрещение; б) назначаване на представител, който да управлява имуществото на отсъстващо лице; в) назначаване на процесуален представител *ad litem*; г) необходими мерки за опазване на собственост, включваща имот с неопределено владение.

С мерките за защита се цели да бъде изключена *periculum in mora* (опасността от забавяне на съдебното решение, с което да се причини сериозна и/или непоправима вреда на предявените права) и да бъде гарантирана ефективността на окончателното съдебно решение (вж. член 2 от Гражданския процесуален кодекс).

Съдът налага определени мерки, като очаква или предвижда, че временното му решение ще бъде потвърдено от окончателното съдебно решение.

Освен ако бъде постановено т.нар. обръщане на отговорността за иска, обезпечително производство се провежда по искове, основани на защитени права (член 364 от Гражданския процесуален кодекс), при което резултатите от постоянната мярка се защитават или предварително се прилагат като се приема, че решението по основното производство ще бъде благоприятно за ищеца.

Наличието на опасност от забавяне на решението (*periculum in mora*) дава основание на съда да прецени предварително и най-общо дадено материално правоотношение, което впоследствие трябва да бъде предмет на по-задълбочено и продължително разглеждане. Ако предварителното разглеждане е благоприятно за молителя, се постановяват мерки за избягване на въпросната опасност.

С мерките за защита се цели гарантиране на практическите резултати от иска, избягване на сериозни вреди или предварително осъществяване на исканото право (хипотетично средство), при постигане във възможно най-голяма степен на баланс между интересите, свързани със скоростта на производството, и правната сигурност.

В португалското гражданско процесуално право са предвидени два вида мерки за защита:

- а) общи мерки за защита;
- б) специални мерки за защита.

Първите са уредени в член 362 от Гражданския процесуален кодекс, според който, когато някой изрази обосновани опасения, че друго лице може да причини сериозна или непоправима вреда на негово/нейно право, той или тя може, ако нито една от предвидените от закона мерки за защита не е подходяща за случая, да поиска налагане на съответна обезпечителна или временна мярка, за да бъде гарантирано ефективно осъществяване на изложеното на риск право. Интересът на молителя може да се основава на съществуващо право или на право, произтичащо от решението, което следва да бъде произнесено по бъдещ или вече предявен иск. Общите мерки за защита не са приложими в случаите, когато за предпазване от съответния риск от причиняване на вреда е предвидена изрично защита с някоя от специалните мерки.

Специалните мерки за защита са изрично предвидени в Гражданския процесуален кодекс или в отделен закон.

В португалския Граждански процесуален кодекс са определени следните специални мерки за защита:

- а) временно възстановяване на собственост;
- б) спиране изпълнението на корпоративни решения;
- в) временна издръжка;
- г) временно обезщетение;
- д) изземване;
- е) забрана на нова дейност;
- ж) конфискуване на стоки.

2 При какви условия могат да бъдат постановени такива мерки?

Когато дадено лице изрази обосновани опасения, че друго лице може да причини сериозна или непоправима вреда на негово/нейно право, той или тя може да поиска надлежна обезпечителна или предварителна мярка, за да бъде гарантирано ефективно осъществяване на изложеното на риск право. Интересът на молителя може да бъде основан на съществуващо право или на право, произтичащо от решението, което следва да бъде произнесено по бъдещ или вече предявен иск.

Подобни мерки се налагат, когато има сериозна вероятност правото, чиято защита се търси, да е действително и ако опасението от нарушаване на това право е достатъчно добре обосновано. Съдът обаче може да откаже допускането на мярка, ако произтичащата от нея вреда за ответника, значително би надвишила вредата, която молителят желае да избегне посредством използване на мярката.

Използването на общи мерки за защита като допълнително средство зависи също така от липсата на специална мярка за защита, която да е допустима за конкретния случай.

Поради това по отношение на **неспещиалните мерки за защита**, посочени в член 362 от Гражданския процесуален кодекс, се прилагат следните законови изисквания:

- а) явна основателност за наличието на право;
- б) добре обосновано опасение, че друго лице може да причини сериозна или непоправима вреда на неговите/нейните права (*periculum in mora*);

в) адекватност на обезпечителната или временната мярка с цел да бъде гарантирано ефективно осъществяване на изложеното на риск право;

г) исканата мярка не трябва да бъде предмет на други охранителни производства.

За налагането на тези мерки е необходимо най-общо да се докаже (*summaria cognitio*) наличието на сериозна вероятност за съществуването на предявеното право (*fumus bonis juris*) и наличието на обосновани опасения, че обичайното забавяне при постановяване на окончателното решение по спора може да причини непоправима или трудно поправима вреда (*periculum in mora*). Съдията трябва да бъде склонен да вярва, че произнесеното решение по основното производство ще бъде благоприятно за ищеца, тъй като обезпечителните мерки са свързани с ясна намеса в правната сфера на ответника.

Що се отнася до **специалните мерки за защита**:

а) **временно възстановяване на собственост**: в случай на грабеж с насилие собственикът може да поиска временно връщане на имуществото му/й, като се позове на фактите, установяващи притежанието, грабежа и насилието. Съдията може да постанови възстановяване без да призовава или изслушва грабителя, ако въз основа на разгледаните доказателствата счете, че молителят е притежавал имуществото и то му е било отнето чрез грабеж с насилие;

б) **спиране на корпоративни решения**: ако дадено сдружение или дружество вземе решения, които противоречат на закона, на устава или учредителния договор, всеки съдружник в срок до 10 дни (считано от датата на заседанието, на което са били взети решенията, или датата, на която молителят е научил за тях, в случай че не е бил надлежно призован за заседанието) може да поиска спиране на изпълнението на тези решения. Той или тя трябва да подкрепи с доказателства функциите си на съдружник и да докаже, че изпълнението на решенията може да предизвика значителна вреда. Към молбата се прилага копие на протокола от заседанието, на което са взети съответните решения, като копие на протокола — с изключение на протокола от годишните общи събрания — се заменя с документно доказателство за решението;

в) **временна издръжка**: лицето, което има право на издръжка, може да поиска определянето на месечна сума и да я получава под формата на временна издръжка, при условие, че първото плащане на постоянната издръжка още не е извършено. При получаване на молбата за временна издръжка, съдът насрочва дата за разглеждането, а страните биват уведомени, че трябва да се явят лично на изслушването или да бъдат представлявани от пълномощник, притежаващ специални правомощия за уреждане на въпроса. Защитата се представя по време на самото изслушване, като съдията се стреми към постигане на споразумение по установяване на издръжката, което след това се утвърждава с постановяване на съдебно решение.

Ако някоя от страните отсъства или ако опитът за постигане на споразумение се окаже неуспешен, съдията разпорежда събирането на доказателства преди устното произнасяне на съдебното решение, за което трябва да се предоставят кратки мотиви;

г) **временно обезщетение**: във връзка с исковете за обезщетение при смърт или телесна повреда, потърпевшата страна и лицата, които може да имат право да получават издръжка от потърпевшата страна, както и лицата, на които пострадалото лице е плащало издръжка в съответствие с обичайно задължение, могат да поискат присъждането на определена парична сума под формата на месечно плащане като временно обезщетение за телесна повреда. Съдията налага поисканата мярка, при условие че има доказателства за наличието на потребност, породена вследствие на претърпяната телесна повреда, както и доказателства за задължението на ответника да плати обезщетение. Временното обезщетение се взема предвид при окончателното обезщетяване на вредите и се определя от съда по справедливост. Този принцип се отнася и до случаи, при които искът за щети се основава също така на щети, които биха могли сериозно да застрашат прехраната или жилището на потърпевшата страна. Горепосочените съображения относно временната издръжка се прилагат също при разглеждане на тази мярка *mutatis mutandis*;

д) **изземване**: изземването дава възможност на взыскател, който основателно се опасява да не изгуби активите, гарантиращи иска му/й, да осигури съдебно изземване на стоки. Ищецът, който иска изземване, представя факти за вероятната основателност на иска и обосновава предполагаемите опасения, като изброява стоките, които желае да бъдат иззети, заедно с цялата необходима информация за извършване на разследването. Ако е изискано изземване от купувача на имуществото на длъжник, ищецът, ако се потвърди, че покупката не е оспорена по съдебен ред, все пак представя фактите, които свидетелстват, че основанията за спора са вероятни.

След разглеждане на доказателствата изземването се постановява, без да се изслушва другата страна, при условие че се счита, че законовите изисквания са изпълнени.

В случай на изземване на кораби или техния товар, ищецът следва да докаже — в допълнение към изпълнението на общите изисквания — че изземването е допустимо, предвид естеството на иска. В такъв случай изземването не се осъществява, ако кредиторът незабавно представи приемливо обезпечение на вискателя или в срок до два дни съдията съчете за целесъобразно отпътуването на плавателния съд да бъде спряно до предоставянето на обезпечение;

е) **забрана на нова дейност:** всяко лице, което счита, че правото му/й на еднолична или съвместна собственост или някое друго право *in rem* или *in personam* на ползване или право на собственост е нарушено в резултат на дадена нова дейност или нови услуги, които водят или биха могли да доведат до загуба за него/нея, в срок до 30 дни от датата, на която узнае за този факт, би могло да поиска незабавно спиране на дейността или услугите. Ищецът може също така директно да наложи забраната по реда на извънсъдебното производство, като пред двама свидетели уведоми предприемача или, ако няма такъв, отговорното лице или неговия/нейния заместник. Извънсъдебната забрана е недействителна, ако в рамките на пет дни не бъде поискано потвърждение от съда;

ж) **конфискуване на стоки:** в случай на основателни опасения от загуба, укриване или прехосване на движими или недвижими активи или документи, може да се поиска тяхното конфискуване. Актът на конфискуване се обвързва с действията по описание на стоките или доказване на правата на собственост върху конфискуваните стоки. Конфискуване може да бъде поискано от всяко лице, което е заинтересовано от опазването на стоките или документите, въпреки че в случаите, когато се налага събиране на наследство, единствено вискателите имат право да искат конфискуване. Ищецът трябва да докаже по реда на сумарно производство правото върху стоките и да обоснове фактите, на които се базират опасенията за тяхната загуба или прехосване. Ако правото върху стоките зависи от висящо или повдигнато дело, ищецът трябва да убеди съда във вероятната действителност на въпросната молба. След представяне на нужното доказателство, съдията предоставя мерките, ако той или тя вярва, че интересите на ищеца ще бъдат изложени на сериозен риск, ако конфискуването не бъде извършено.

2.1 Производство

Освен забраната на нова дейност, във връзка с която е възможно да бъдат предприети първоначални извънсъдебни действия, последвани от молба за потвърждение от съда, всички други мерки за защита се основават на първоначална искова молба до съда, в която ищецът по сумарното производство предоставя доказателства по отношение на правото, което е изложено на риск, и обосновава опасението от вреда. В споменатата молба се посочва така също списък с най-много петима свидетели и други нужни доказателства.

При поискване, в решението за постановяване на мярката съдията може да освободи ищеца от задължението за предявяване на основен иск, ако събраните в хода на производството материали са го убедили, че предпазаното право е действително и естеството на постановената мярка е подходящо за окончателно уреждане на спора. Молба за такова изключение може да се подава до края на окончателното изслушване. В случай на несъстезателна процедура, ответникът може да възрази спрямо отмяната на задължението по предявяване на иска, като едновременно предприеме обжалване на поставената мярка.

Режимът на отмяна на задължението за предявяване на иск се прилага *mutatis mutandis* към временното възстановяване на имущество, спирането на корпоративни решения, временната издръжка, забраните за нови строителни дейности и други мерки, предвидени в отделно законодателство, които, поради своя характер, дават възможност за окончателно уреждане на спора.

Когато законът не предвижда приемане на мярката без изслушване на ответника, ответникът бива изслушан от съда, освен ако изслушването би изложило на сериозен риск целите или ефективността на мярката.

Когато ответникът се изслушва преди постановяването на мярката, той бива призован да се яви в срок до десет дни за повдигане на възражение. Призовката се заменя с уведомление, когато ответникът вече е бил призован по главното дело.

Когато срокът за възразяване е изтекъл и ответникът е бил изслушан, по целесъобразност, се вземат предвид нужните или определените от съда доказателства.

Ако ответникът не е бил изслушан и мярката трябва да бъде постановена, ответникът бива уведомен за това решение едва след вземането му. След уведомяването, по принцип, той или тя има право на обжалване на заповедта за постановяване на мярката, ако на база на фактите счита, че тя не е трябвало да бъде давана. Той или тя може също така да се противопостави, ако желае да представи факти или доказателства, които съдът не е взел предвид, но които могат да отменят основанията за мярката за защита или да доведат до ограничаването ѝ. Ответникът има правото чрез всяко едно от горепосочените средства да обжалва решението за обръщане на задължението за предявяване на иск. Ако ответникът се противопостави, съдът трябва да реши дали да запази, да намали или да оттегли постановена преди това мярка. Това решение и, по целесъобразност, поддържането или отказа от определената отмяна на задължението за иска

могат да бъдат обжалвани и водят, по целесъобразност, до събирането на нужните или определените по преценка на съда доказателства.

Въпросите, свързани с териториалната компетентност са уредени в член 78 от Гражданския процесуален кодекс, според който:

а) молбите за изземване и конфискуване на стоки могат да се подават към съда, в който следва да бъде образувано съответното производство, или по местонахождение на активите или, ако има активи в различни райони, в един от тях;

б) що се отнася до забраната за нови работи, компетентен е съдът по мястото, където дейностите трябва да се извършват;

в) за останалите мерки за защита е компетентен съдът, пред който следва да бъде предявен съответния иск.

Ако задължението за предявяване на иска не бъде отменено, производството се присъединява към делото непосредствено при предявяването на иска. Ако искът бъде заведен пред друг съд, той се препраща към него и въпросният съд има изключителна компетентност по отношение на следващите етапи.

Ако мерките за защита са поискани в хода на дадено дело, те трябва да бъдат предявени пред съда, в който се разглежда съответното дело, освен ако по делото има висящо обжалване. В такъв случай присъединяването се извършва едва когато производството е приключило или когато основното дело е предадено на първата инстанция.

Представителството от адвокат е задължително, когато стойността на мярката надвишава 5 000,00 EUR или когато се допуска обжалване.

Стойността на мерките за защита се определя по следния начин:

а) за временна издръжка и временно обезщетение — на база на исканото месечно плащане, умножено по дванадесет;

б) за временно възстановяване на собственост — на база на стойността на предмета, от който собственикът е бил лишен;

в) за спиране на корпоративни решения — на база на размера на загубата;

г) за забрани за нови дейности и **неспещиални** мерки за защита — на база на загубата, която да бъде предотвратена;

д) за изземване — на база на исканата сума, която следва да бъде гарантирана;

е) за конфискуване на стоки — на база на стойността на конфискуваните стоки.

2.2 Основни условия

При оценяване на критериите за постановяване на дадена мярка за защита, съдът винаги трябва да разглежда обстоятелството дали представените опасения са добре обосновани и доколко сериозно и трудно би било да се възстанови разглежданото потенциално нарушено право. Съдът преценява също така дали обезпечителната или временната мярка е подходяща за конкретния разглеждан случай, за да бъде защитено правото, което предполагаемо е изложено на риск. Съдът трябва да установи дали е налице риск, свързан с всяко забавяне.

Съдът разглежда също така дали производството действително или евентуално зависи от иска, който е предявен или предстои да бъде предявен и който се основава на обезпечаваното право.

При този вид производство съдът трябва да получи обосновано представяне по реда на сумарното производство (т.е. не толкова прецизно, колкото в основното производство), показващо, че има действителна вероятност защитаваното право да съществува и че опасенията за неговото нарушаване са достатъчно добре обосновани.

Що се отнася до другите условия, които трябва да бъдат изпълнени във връзка със специалните мерки за защита, вж. отговорите на въпроси 1 и 2.

Всички мерките за защита се считат за спешни и имат предимство пред всички други, неспешни съдебни актове, като те трябва да бъдат решавани на първа инстанция в срок най-много до два месеца или в рамките на 15 дни, ако не е необходимо ответникът да бъде призован.

3 Предмет и естество на тези мерки?

3.1 Какви видове активи могат да бъдат обект на тези мерки?

Обект на мерки за защита могат да бъдат права и движимо и недвижимо имущество, които не са цялостно или частично изключени по закон.

3.2 Какви са последиците от тези мерки?

Тъй като се постановяват от съдилищата, мерките за защита са обвързващи за всички публични и частни субекти и имат предимство пред мерките, приети от който и да било друг орган (член 205, параграф 2 от Конституцията на Република Португалия). Всяко лице, което наруши разпоредената мярка за защита, подлежи на санкция за квалифицирано неподчинение, независимо от надлежните мерки за изпълнението.

3.3 Каква е валидността на тези мерки?

Независимо дали ищецът е освободен от тежестта да предяви основния иск, мярката за защита се отменя, а, когато е разпоредена, губи валидност:

- а) ако ищецът не предяви иска, от който зависи мярката, в срок до 30 дни от датата, на която е бил уведомен, че решението за постановяване на мярката е станало окончателно и необжалваемо;
- б) ако — след предявяването на иска — процесът е спрял за срок над 30 дни поради небрежност от страна на ищеца;
- в) ако искът бъде отхвърлен с окончателно и необжалваемо определение;
- г) ако ответникът бъде оправдан и ищецът не предяви навреме нов иск, за да се възползва от юридическата сила на предходния иск;
- д) ако правото, което ищецът иска да защити, е отменено.

Въпреки правилата за разпределение на тежестта на доказване, след като решението за постановяване на мярката за защита и отмяната на задължението за иска стане окончателно и необжалваемо, ответникът бива уведомен, че всеки иск за оспорване на съществуването на защитеното право трябва да се предявява в срок до 30 дни от уведомяването, в противен случай постановената мярка се консолидира като окончателен компонент по спора.

Същото наказание се прилага, когато след предявяването на иска процесът бъде спрял за срок над 30 дни поради небрежност от страна на ищеца или ответникът бъде оправдан и ищецът не предяви навреме нов иск, за да се възползва от юридическата сила на предходния иск.

Постановените мерки губят своята валидност с окончателното и необжалваемо съдебно решение по предявения от ищеца иск.

4 Има ли възможност за обжалване на наложена мярка?

Обжалване по обичайния ред се допуска, когато производството е на по-висока стойност от лимита на съда, пред който се обжалва решението, и обжалваното решение е неблагоприятно за страната, която е подала жалбата, с повече от половината от тази сума. Така също винаги могат да бъдат подавани жалби срещу решения, свързани със стойността на мерките за защита, на основание, че стойността надвишава лимита на съда, който е взел оспорваното решение, и предварителни откази на първоначални молби за мерки за защита.

Решенията за обръщане на тежестта на доказване могат да бъдат обжалвани само във връзка с обжалване на решения по исканата мярка. Решенията за отхвърляне на обръщането на тежестта на доказване са окончателни и необжалваеми.

Пред Върховния съд не може да бъдат обжалвани решения за постановяване на мерки за защита, включително такива за определяне на обръщането на тежестта на доказване, без случаите, по които обжалване винаги е допустимо.

Всяка страна по производството, която изгуби делото, както и всеки, който не е страна по производството, но претърпи пряка и действителна загуба в резултат на мярка за защита, може да обжалва въпросната мярка.

Съдът, който е компетентен да разгледа жалбата, е второинстанционен съд от съдебния район, в който се намира съда, постановил оспорваното решение.

Срокът за подаване на жалби е 15 дни, считано от датата на уведомяване за решението. Ако жалбата се отнася също така до повторно разглеждане на регистрирани доказателства, срокът се увеличава с 10 дни.

Жалба, подадена срещу заповед за пряко отхвърляне или за непостановяване на мярката, спира изпълнението. В други случаи не го спира.

Допълнителна информация

Допълнителна информация може да бъде получена на следните уебсайтове:

[🔗 Портал за правосъдие](#)

[🔗 Генерална дирекция "Правосъдие"](#)

[🔗 Портал на CITIUS](#)

[🔗 База данни с правни документи](#)

[🔗 Официален вестник на Португалия](#)

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.

Последна актуализация: 30/09/2019